

KOLAYLAŞTIRIN, ZORLAŞTIRMAYIN!*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü

ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn...

Seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhamme-

dini'l-mustafâ ve alâ âlihî ve sahibihî ve men

tebiahû bihsânin zevi's-sıdkı ve'l-vefâ...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân. Fe-inne

efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi

hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi

ve selem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ,

ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin

dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-

nâr...

كَانَ إِذَا أَوَىٰ إِلَىٰ فِرَاشِهِ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَكَفَانَا وَأَوَانَا فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ

لَهُ وَلَا مُؤَيِّلَهُ

(حم . م . ن . د . عن أنس)

RE. 528/1 (*Kâne izâ âvâ -kâne izâ evâ da*

okunabilir- ilâ firâşihî, kâle: El-hamdü

li'llâhi'llezî et'amenâ, ve sekânâ, ve kefanâ

ve âvânâ, fekem mimmen lâ kâfiye lehû, ve lâ

mü'viye lehû.) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl,

ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, dünyada ve ahirette üzerine olsun... Rabbimiz iki cihanda rahmetine mazhar eylesin...

Peygamberimiz Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretlerinin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir miktar okuyup, teallüm ve tefeyyüz eylemek üzere şu mescidde toplanmış bulunuyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretlerine bağlılığımızı, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbainin, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in müşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamızın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtiht Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhas- sa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretlerinin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruh- ları için;

Ve nihayet uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz müba- rek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sev- diklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rıza- sına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Ne- bevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yo- lunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtîha, üç İhlâs- ı şerîf okuyalım, öyle başla- yalım, buyurun: .....

a. Yatağına Yattığı Zaman Ettiği Dua

528. sayfanın 1. hadisinden itibaren okumaya devam ediyoruz. Enes RA'dan rivayet edildiğine ve Ahmed ibn-i Hanbel'in, Müslim'in, Neseî'nin, Ebû Dâvûd'un hadis kitaplarına kaydettiklerine göre:¹

كَانَ إِذَا أَوَىٰ إِلَىٰ فِرَاشِهِ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

¹ Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.241, no:4890; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.259, no:3318; Ebû Dâvud, *Sünen*, c .XIII, s.248, no:4394; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.199, no:10635; Ahmed ib-i Hanbel, *Müs- ned*, c.III, s.153, no:12574; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.326, no:6969; İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.III, s.358, no:709; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.260; Enes ibn-i Mâlik A'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.114, no:18241; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXIII, s.23, no:35702.

أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَكَفَانَا وَأَوَانَا فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ

لَهُ وَلَا مُؤْوِيْلَهُ

(حم. م. ن. د. عن أنس)

RE. 528/1 (*Kâne izâ evâ ilâ firâşihî, kàle: El-hamdü li'llâhi'llezî et'amenâ, ve sekânâ, ve kefânâ ve âvânâ, fekem mimmen lâ kâfiye lehû, ve lâ mü'viye lehû.*)

(*Kâne izâ evâ ilâ firâşihî, kàle*) “Peygamber Efendimiz SAS, yatağına girdiği zaman bu duayı okurlardı. Şöyle buyururlardı...” diye, Enes RA onun âdet-i seniyyesini bize bildiriyor.

Peygamber SAS Efendimiz nasıl dua edermiş? Buyurmuş ki:

(*El-hamdü li'llâhi'llezî*) “O Allah’a hamd olsun ki, (*et'amenâ*) bize rızık bahşetti, doyurdu; (*ve sekânâ*) sular ihsan etti, susuzluğumuzu giderdi, suladı. Doyurdu, suladı, (*ve kefânâ ve âvânâ*) bizim ihtiyaçlarımızı karşıladı ve bize sığınacak bir yer nasip etti, barındırdı. Evimiz var, çatımız var, yatağımız var; girip sığınıp yatıyoruz, rahat ediyoruz.

Oradaki kelimelerin tam karşılığı olarak mânası:

“O Allah’a hamd olsun ki bizi doyurdu, suladı, ihtiyaçlarımızı giderdi ve bizi barındırdı. (*Fekem mimmen lâ kâfiye lehû, ve lâ mü'viye lehû*) Çünkü nice insan vardır ki onun ihtiyacını karşılayacak kimsesi yoktur ve sığınacak bir yeri mevcut değildir. Nice insan vardır ki onun yardımına koşacak, ihtiyacını karşılayacak bir yakı-

nı yoktur; açıkta, yardımsız, himayesiz kalıvermiştir. Barınağı da yoktur. Yersiz yurtsuzdur. Ama Allah bana çok şükür nasip etmiş; karnımı doyurmuş, suyumu içmişim, ihtiyaçlarım görülmüş ve işte şurada evimin içinde yatağımda yatıyorum, hamd olsun Allah'a!" demiş oluyor, Peygamber SAS Efendimiz.

Muhterem kardeşlerim!

Peygamber Efendimiz, mutasavvıfların *fenâ fi'llâh* makamı dedikleri makamdaydı. Elbette bir mutasavvıfın yetişebileceği makamlar, onun makamlarının en aşağı tarafıdır. O zirvenin, o büyük dağın ancak etekleridir. Elbette o en yüksek makamdaydı. Dikkat ederseniz her halinde Rabbi hatırında, daima müşahede halinde... *Dâimâ zikr-i müdâm* hali dediğimiz daimî bir zikir halinde *ve hûş der dem* halinde...

Hûş der dem, Nakşîlerin birinci prensibidir; nefes alıp verirken aklı başında olmak, gafil olmamak, şuurlu olmak. Ne yaptığını, nerede olduğunu, kimin huzurunda olduğunu bilmek... Rabbinin kendisini murakabe ettiğini bilmek... Baş, ilk adım bu.

Kendisinin gözlendiğini bilen bir insan, edepsizlik eder mi? Nice insan vardır ki, başkalarının yanında kuzu kuzu durur; yalnız başına kaldığı zaman, günahlar kabahatler işler. Ama insan müşahede makamına, ihsan makamına ermişse, Rabbinin kendisini gördüğünün şuuruna varmışsa, gâfil değilse, câhil değilse, o zaman her hali güzel olur, her anda edebe riayet eder.

Ben tekkemizin eski mensuplarının hayranıyım.

Köylerde bile olan nice kardeşlerimizin anneleri babaları vardı ki böyle yaşlı ihvanımızdan hacı teyzeler hacı amcalar vardı ki, konuşmaları hoş zarif; oturmaları, kalkmaları, ikramları güzel, her halleri edebdi. Hatırlıyorum böyle bir saraylı sultan, hanımefendi gibiydi. Köylü ama sanki sarayda terbiye görmüş, en müstesna hocaların elinde en edebe uygun tarzda hareketleri öğrenerek yetişmiş bir insan gibilerdi. Konuşmaları, söze başlamaları, ikramları öyleydi. Her hallerinde zerafet vardı.

Bu ne zaman olur? İnsan tasavvufta ilerlediği zaman olur. Allah'ın kendisini gördüğünü bilen insan her zaman edepli durur.

Hani bazen; “Ben şuraya mensubum, buraya mensubum.” diyoruz. Sadece bir mensubiyetten iftihar ediyoruz. Yoksa nerede onların halleri, nerede bizim hallerimiz! Allah bizlere de o güzel edepleri nasip eylesin...

Günahlarımızdan utanıyoruz. Ne biçim kuluz, ne biçim müslümanız ki Rabbimiz bize her an ihsanda bulunuyor, biz de her zaman isyandayız. Önümüzde ne kadar güzel edep numuneleri, âbideleri, misalleri var; biz hâlâ edebi öğrenememişiz. Konuşmanın, yaşamanın âdâbından gafiliz. Rabbimiz'e karşı kulluk edeplerinden, Peygamber Efendimiz'e karşı ümmetlik edeplerinden, hocalarımıza karşı talebelik edeplerinden gafiliz.

Öyle talebe var ki hocasına; “Bana tâbi olsun.” diyor, dünya tersine döndü. Ayakların baş olduğu, rezillerin makbul olduğu, makbullerin

ayak altında kaldığı kıyamet zamanının alâmeti!
“Hocam bana tâbi olsun.” Sübhânallah! Allah
cümlemizi edep sahibi eylesin.

İşte Peygamber Efendimiz. Hayatını okuyoruz.
Rivayetler kâne ile başlıyor; “Böyle yapardı,
âdeti böyleydi, huyu böyleydi, mutadı buydu.”
mânasına. Yatağına girerken dua ederdi. Pekiyi
yemek yerken? Yemek yerken de dua ederdi.
Pekiyi elbise giyerken? Elbise giyerken de dua
ederdi. Pekiyi sefere çıkarken, kapısından
çıkarken? O zaman da dua, her zamanda dua.

Her anı, her lütfu Allah’tan gören, şuurlu,
uyanıklar uyanığı, edepliler edeplisi numune bir
insanın örnek davranışını sergiliyor. Yatağına
girerken kimse görmez insanı. Kimse bilmez
ama Peygamber Efendimiz o yatağa girmedeki
nimetleri görüyor. Başkalarıyla kendisini
mukayese ediyor. Ve kendisinin sahip olduğu
lütufları ikrar ediyor, itiraf ediyor.

Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfinde bize
şöyle buyurmuştur:

“—Kendinizden yukarıya değil, kendinizden
aşağıya bakın. O zaman nimetleri hor görmemek
bakımından daha iyi bir durumda olursunuz.”

Bak kendisi söylediklerini ne kadar güzel tatbik
ediyor. Kendisi yatağına girerken yataksızları
düşünüyor. Kendisi evinde dururken evsizleri
düşünüyor. Ve bu nimetleri kendisine verenin
Allah (*Celle celâlühû ve amme nevâlühû ve
lâ ilâhe gayrühû*) olduğunu biliyor. O şuur ile.
Hepimiz aynı durumda değil miyiz?

Hepimiz öyleyiz ama bu rivayeti görünceye

kadar hiç böyle düşünmemişizdir. Yemiştir, ağzımızı silip kalkmıştır. İçmiştir, bardağın içine bir koca nefes! Ne oluyor? *El-hamdü lillâh* desene! İçerken *Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* desene. O suyu bulamasaydın ne olacaktı?

Eski hac seferlerinde bir mübarek, menzil menzil konakladığı yerlerin hallerini yazmış. Diyor ki:

“—Ürdün’le Suudi Arabistan’ın kuzeyinde bir mıntıkada, Eşmeler mevkiine geldik, Eşme tabir edilen bir mıntıkaya geldik. Burası bir vadinin tabanıdır, nereyi eşersen su çıkar. Su çıkar ama hayvan bile içmez bu suyu. Çünkü tuzludur, öyle tuzludur ki ciğerin yanar, içemezsin. İçsen için kavrulur, daha beter olursun.”

Rabbimiz bize tatlı tatlı sular ihsan etmiş. Şu yağmurun kıymetini bilmiyoruz. Yağmurun altına bir kova koysak, toplasak bu su ne kadar tatlı bir sudur. Nice yerlerde bu yağmur yağmıyor. Biz belki bundan memnun değiliz;

“—Nedir bu böyle, bir haftadır on beş gündür yağmur yağıyor.” diyoruz.

Git bir de onu Büyük Sahra’dakilere sor. Git bir de Suud’dakilere sor. Git bir de böyle memleketinin her tarafı kurak, toprakları çatlamış hayvanları zayıflamış, ölmüş insanlara sor!

Yediren, o rızıkları yaratan Allah... İçiren, o suları gönderen Allah... Ne kadar güzel bir düzen kurmuş. Eğer kâinat önceden yaratılmış olmasaydı, onu sizin gözünüzün önünde çalışıyor vaziyette bulmasaydınız acaba aklınıza nasıl bir

çare gelirdi?

Denizdeki suları dağların tepesine taşımak için ne yapardınız acaba? Denizler aşağıda, dağlar yukarıda, kilometrelerce uzakta. Ne yapardınız? Oturur ağlardınız, ne yapacaksınız!

“—Susuzluktan ne yapacağız?” diye ağlardınız.

Ama Allah denizdeki suyu buharlaştırıyor, havaya çıkarttırıyor. Rüzgâra üfürttürüyor, dağların yamaçlarına yaslıyor. Dağların yamaçlarına suları döküyor. Dağın tepesinden aşağısına kadar her canlı, sudan nasibini alıyor. Eğer o kuyularda sular olmazsa o sıcak ülkelerde insanlar ne yiyip içecekler? Yağmur yağsa bile kumun altına kaybolup gidiyor.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ

بِمَاءٍ مَعِينٍ

(المالك: ٣٠)

(*Kul eraeytüm in asbaha mâüküm gavren femen ye'tîküm bimâin maîn*) [De ki: Suyunuz çekilirse, söyleyin bakalım, size kim bir akar su getirebilir?] (Mülk, 67/30)

“O suları Allah yok etseydi, o kuyular kurusaydı, sular çekilseydi; sizin o güzel afiyetle içtiğiniz tatlı suları kim getirirdi size?”

Şimdi biz yiyoruz, içiyoruz da hiç farkında değiliz ama, insan içinde bulunduğu nimetin kadrini, kıymetini bilmeli.

Bu yağmur bir nimettir. Arkasından çıkan güneş

çok büyük bir nimettir. Şu meyveler büyük bir nimettir. Şu kırmızı yanaklı elmalar, o turuncu renkli portakallar, o salkım salkım üzümler, o parmak parmak, hevenk hevenk muzlar, büyük nimet! Allah'a hamd u senâlar olsun. El-hamdü lillâh! El-hamdü lillâh! Bize zâhirî ve bâtinî çeşit çeşit nimetlerini saçarak veren, kıt kıt, az az değil de üzerimize böyle saça saça veren Allah'a hamd u senâlar olsun... Elhamdü-lillâh!

İşte Peygamber Efendimiz böyle buyuruyor:

“—Nice insan vardır ki, onun ihtiyacını karşılayacak bir kimsesi

yoktur da kıvrır, barınacak yeri yoktur da açıkta kalmıştır. Ama bana bunları vermiş, Allah'a hamd olsun.”

O halde biz de her nimeti bize veren Allah'ı bilelim. O nimeti bize Allah'ın gönderdiğini mukayeselerle anlayalım. Artık haberleşme imkânları çok; radyo var, televizyon var, Dünyanın neresinde ne gibi sıkıntılar olduğunu anlayabiliyoruz, her şeyi gözümüzün önüne seriyor. Onun için Rabbimize bağlanalım!

Birisi size her gün bir tepsinin içinde türlü türlü yemekler, tatlılar gönderse, ondan sonra da ortasına bir kese altın koysa;

“—Bunu bana gönderen cömert adam kim?” diye bir merak etmez misiniz?

Kimin gönderdiğini öğrenmek için, getiren adamın yakasına yapışırsınız;

“—Bunları gönderen kim?” diye sorarsınız.

Sabahtan akşama, geceden gündüze ömür boyu

nimetlerine mazhar olduğumuz Rabbimizi inkâr bize yakışır mı? Rabbimizin varlığından gafil olmak bize yakışır mı? Rabbimizin şükründen uzak durmak bize yakışır mı?

Alma! Nimetleri alma! O zaman da şükretme! Çık Allah'ın mülkünden, Allah'a kulluk etme! Mümkün değil! Her taraf Allah'ın mülkü... Her yediğin Allah'ın nimeti, sıhhatin afiyetin, aklın fikrin hepsi Allah'ın lütfu; sen onun şükründen gafilisin. Allah hepimize edep, basiret, gören göz ve hassas bir kalp nasip etsin... Kalbi olmazsa insanın, vicdanı olmazsa o zaman zor.

“—Vermeyince Mâbud, neylesin Sultan Mahmud?” demiş. Allah vermezse bir kimseye yapacak bir şey yok. İnadına tepiniyor, isyan ediyor, bağılıyor, çağırıyor, inkâr ediyor. İnadına günah işliyor.

Gazeteleri mecmuaları takip ediyorum; inadına günah işleyen insanlar var. Münkirliğinden inadına günah işliyor. İşte o da bir nasipsizlik. Onu da Allah öyle nasipsiz etmiş ki, öyle yanlış yolda... Şeytan burnuna halkayı geçirmiş, defi de eline almış; çalan şeytan, oynayan insan... Öteki sefer çalan çingeneydi, oynayan ayıydı. Bu sefer şeytan onun burnuna halkayı takmış, her istediğini yaptırıyor. Yapmadığı zaman halkasını biraz çekiyor, bağırttırıyor, istediğini yaptırıyor. Defi de çalıyor, oynatıyor. Allah o düşman-ı bed-sîreti bize güldürtmesin.

Üstüne güldürme öyle düşmen-i bed-sîreti.

Kötü bir düşmanı güldürmek ne kadar yanlış! İnsanın şeytanı kendisine güldürmesi ne kadar

yanlış bir hal! Rabbimize mutî, edepli bir kul olsak da kulluğumuzun gereğini yapsak. Rabbimiz bize tevfiğini refik eylesin...

b. Vahiy Geldiği Zaman Kendinden Geçerdi

İbn-i Sa'd İkrime Rh.A'ten şöyle rivayet etmiş:²

كَانَ إِذَا أُوحِيَ إِلَيْهِ وَقَدْ لِيذِكَ سَاعَةً كَهَيْئَةِ
السَّكَرَانِ

(ابن سعد عن عكرمة مرسلًا)

RE. 528/2 (*Kâne izâ ûhiye ileyhi, vukize li-zâlike sâaten kehey'eti's-sekrân.*)

(*Kâne izâ ûhiye ileyhi*) “Peygamber SAS Efendimiz, kendisine vahiy geldiği zaman, (*vukize li-zâlike sâaten ke-hey'eti's-sekrân*) bir müddet sekr halinde durur kalırdı.”

Sekr hali ne demek? Kendinden geçmiş bir hal demek.

Neden? *Vahiy*, mühim bir hadise... Vahiy hadisesi sadece insanın içine gelen bir seziiş ve duyuş tarzında değil, olağanüstü kuvveti olan, müthiş bir şey... Peygamber Efendimiz'in alnı boncuk boncuk terliyor. Devenin üzerinde, deveye binmişken vahiy gelse devenin bacakları tutmuyor, ağırlıktan çöküp kalıyor! Vahiy böyle bir şey! Vahiy geldiği zaman devenin bile yükünü kaldıramaz hale geldiği bir durum meydana

² İbn-i Sa'd, *Tabâkât*, c.I, s.197; İkrime Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.151, no:18467.

geliyor. Onca güçlü bedenine, onca engin akıl gücüne, kuvvetine her şeyinin güzelliğine rağmen – Allah onu sevmiş güzel yaratmış– o hal geldiği zaman, Peygamber Efendimiz’de bir sekr hâli, kendinden geçme hâli olurdu. Vahiy gelince öyle bir müddet o halde dururdu.

Biz bile, *lâ teşbih velâ temsil*, yani benzetmek nerede ama hani bir Kur’ân-ı Kerîm okuyor da, bir zikirden bir tesbihten bir vaazdan şöyle bir lezzet geliyor da insanın aklı başından gidiyor, kendisini bir müddet kaybediyor. Ondan sonra ya bir irkiliyor, ya bir gözyaşı boşanıyor, bir şey oluyor. Bu mânevî hal, olağanüstü bir hal. Peygamber Efendimiz’e de vahiy gelince öyle bir durum olurdu.

Peygamber Efendimiz’in bu olağanüstü durumu onun peygamber olduğunun delilidir. O hal gelirdi, ondan sonra vahyi okurdu, herkes yazardı. O anda ne söylüyorsa onu yazardı. Hatta kendisi “unutmayayım” diye telaş ederdi. Vahiy geldiği zaman; “Aman şaşırmayayım, unutmayayım.” diye telaşa düşerdi de;

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ
وَقُرْآنَهُ

(القيامة: ١٧-١٦)

(*Lâ tüharrîk bihî lisâneke li-ta’cele bihî*) “O vahiy ezberlemek için tekrar edeceğim diye, dilini hareket ettirme! (*Inne aleynâ cem’ahû ve kur’âneh*) O Kur’an-ı Kerim’in kalbinde

toplanması ve okutulması bize aittir. Biz onu sana vahyettikten sonra, unutturur muyuz? Ne söylenecekse söyletiriz, meraklanma ey Rasûlüm!” (Kıyamet, 75/16-17) ayet-i kerîmesi nazil oldu.

Vahiy gelip dururken ‘o heyecanlandı’ diye vahiy derhal bu tenbihe döndü.

“—Onu unutmayayım, hemen söyleyeyim yazılsın diye telaş edip dilini dolandırma, dilini kıpırdatma ey Resûlüm! Onu toplamak ve okutturmak bize ait. Sana vahiy geldiği zaman sen telaş etme! Ne yapman gerekiyorsa Rabbin sana yaptırtır, telaşlanma!”

Bütün bunlar Peygamber Efendimiz’in normal bir insan olmasından kaynaklanıyor. Davranışları gayet güzeldi. Olağanüstü bir halle karşılaşan bir insanın nasıl olması gerektiğini düşünün, işte öyle. Peygamber Efendimiz’in hâli gayet normal.

Bu hâli gören bazı kimseler Peygamber Efendimiz’in okuduğu âyetlere baktılar; sonunda ses benzerlikleri var, şiire benziyor: “Bu şairdir!” dediler. Değil. Çünkü Kur’an şiir değil.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ

(يس: ٦٩)

(*Ve mâ allemnâhu’ş-şi’ra ve mâ yenbagî leh*)
“Biz bu elçimiz Muhammed-i Mustafâ’mıza, Habîbimize şiir öğretmedik, o buna gelmezdi de.” (Yâsîn, 36/69)

Şiir ne olacak! Dünyada bir sürü şair var. O Peygamber, onun söylediği de Allah'ın vahyi. Kimisi “şair” dedi. Kimisi “mecnun” dedi. Yani “cin çarpmış, divane olmuş” dediler. Peki ya söylenen hakikatler? Hepsi sapasağlam, dinleyen hayran kalıyor.

Hız. Ömer gibi kız kardeşini döve döve ağzını burnunu dağıtmış bir insan Kur'ân-ı Kerîm'in okunuşu karşısında yola geliyor, başını önüne eğiyor. Peygamber Efendimiz'i öldürmek için yola çıkmışken Peygamber Efendimiz'in dizine gelip müslüman oluyor. Kur'an öyle bir Kur'an. Öyle şey olur mu! Halini anlayamadıkları için bir tarife sokmaya çalıştılar. Hiçbir tarife girmiyor. Mızrak çuvala girer mi? Girmez. Güneş balçıkla sıvanır mı? Sıvanmaz. Ne söylersen söyle, o vahiy, başka hiçbir şeye benzemez.

İlham sana da gelir, bana da gelir. Başkalarına da gelmiş. İlham başka. Bu vahiy. Bak Peygamber Efendimiz'e vahiy geldiği zaman maddeten de kendisinde birtakım değişik haller oluyordu. Sen kalemi eline alırsın, kalemin ucunu ağzına sokarsın, gözlerini kapatırsın, ilham gelir; bir şeyler yazarsın, çizersin. Biz de yazıyoruz. Mecmua'ya yazı yazıyoruz. Şair şiir yazıyor. İlham demek küfürdür, hakarettir. Lâlettayin bir olay değil, olağanüstü bir olay.

Bir keresinde Peygamber Efendimiz'in dizi, sahabeden birisinin dizi üzerindeydi. O zât “dizi kırılacak” sandı. Vahiy geldiği zaman kendisinin dizine öyle bir hal oldu ki rivayette; “Dizim parçalanacak, kırılacak sandım.” diyor. Vahiy öyle bir hadise!

Yüzüne yakın yerde bir vızıltı sesi duyulurdu. İlham olsa vızıltı duyulur mu? Peygamber Efendimiz'in peygamberliğini anlamak lazım, vahyin ne olduğunu, lâlettayin olaylardan olmadığını anlamak lazım.

Peygamber Efendimiz'in zamanında olmuş, ondan sonra da

kıyamete kadar vahiy yok. Peygamber Efendimiz'e gelmiş, âhir zaman peygamberi, o kadar. Her zaman olan bir şey değil. İlham olur. Salihlere de olur. Şeytanın ilhamı edepsizlere de olur. O da eline kalemi alır, bin bir türlü şaklabanlık, bin bir türlü madrabazlık yapar; nükte, şaka, fıkra, uydurma, güldürme yapar. O bir şey değil ama vahiy böyleydi.

Üniversitede inkârcı bir sınıf arkadaşımız vardı. Memurdu, yaşlı başlı adamdı. Ama inanmamış, Kur'an'ı hiç okumamış.

Kur'ân-ı Kerîm'de Fâtiha Sûresi:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَالِكِ
يَوْمِ الدِّينِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

(الفاتحة:ه-١)

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn. Er-rahmâni'r-rahîm. Mâliki yevmi'd-dîn. İyyâke na'büdü ve İyyâke nestaîn.*) [Hamd, övme ve övülme âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. O, Rahmândır ve Rahîmdir. Ceza gününün mâlikidir. (Rabbimiz!) Ancak sana kulluk ederiz ve yalnız senden yardım isteriz.] (Fâtiha, 1/1-

5) İlk sûre böyle başlıyor:

“—Ancak sana ibadet ederiz, ancak senden yardım isteriz.” “—Bu Allah’a karşı söylenmiş bir şey. Nasıl olur?” diyor. Kur’an’dan haberi yok. Peygamber Efendimiz; “Şunu bildir, şu sana vahyolundu, yazdır.” dediklerini yazmış, aynen koymuş. Bazı kereler kendisine tenkit gelmiş! Neden tenkit gelmiş? Âmâ bir şahıs geliyor:

“—Yâ Rasûlallah! Şu şöyle mi yâ Rasûlallah! Bu böyle mi yâ Rasûlallah...”

Başka bir taraftan heyet gelmiş. İtibarlı insanlar, kabile başkanı, zengin, eşraftan kimseler; Peygamber Efendimiz onlara İslâm’ı anlatmaya çalışıyor. Sözün bir âdâbı var. O her zaman orada, her sorduğu sorunun cevabını verse olmaz. Ötekiler misafir gelmiş.

Onun böyle sık sık soru sormasına Peygamber Efendimiz’in ‘canı sıkıldı, yüzünü buruşturdu ve ondan döndü. Döndü ama, bu hadise hakkında Abese Sûresi nâzil oldu:

عَبَسَ وَتَوَلَّى أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّه
يَزَّكَّى أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى أَمَّا مَنْ اسْتَغْنَى
فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى وَمَا عَلَيْكَ إِلَّا يَزَّكَّى

(عبس: ۷-۱)

(Abese ve tevellâ. En câehü’l-â’mâ. Vemâ yüdrîke leallehû yezzekkâ. Ev yezzekkerü fetenfeuhü’z-zikrâ. Emmâ men’isteğnâ. Feente

lehû tesaddâ. Vemâ aleyke en lâ yezzekkâ.)

[Peygamber yüzünü ekşitti ve geri döndü. Âmânın kendisine gelmesinden ötürü. Belki o temizlenecek yahut öğüt alacak da o öğüt ona fayda verecek. Kendini sana muhtaç görmeyene gelince, sen ona yöneliyorsun. Oysa ki onun temizlenip arınmasından sen sorumlu değilsin!] (Abese, 80/1-7)

Bu da Kur'ân-ı Kerîm'de var. Neden?

Çünkü Kur'ân-ı Kerîm vahiy. Eğer bir insan Kur'an'ı kendisi yazıp çizip ilhamına göre söylemiş olsa, aleyhindeki şeyi yazar mı? O kadar da mı aklın yok?

Kur'ân-ı Kerîm'i baştan sona şöyle bir incelerse, zaten Kur'ân-ı Kerîm insanı yakasından yakalıyor, havaya kaldırıyor. Âdetâ güçlü bir kol gibi pehlivan kolu gibi küfrün bataklığından çekiyor çıkarıyor, ayağını imanın sağlam toprağına bastırıyor. "İşte ayağını buraya bas, orada bataklıkta boğulma!" diye kurtarıyor. Kur'ân-ı Kerîm'in kendi kendine böyle hidayet kaynağı.

هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ

(البقرة: 2)

(Hüden li'l-müttakîn) "Vicdanı olup da Allah'tan korkanlar için hidayet kaynağı." (Bakara, 2/2)

Edepsizler de Kur'an okuyorlar da müslüman olmuyorlar. Müttakîler için hidayet kaynağı...

Allah hidayetine müşteri aramıyor ki. Kullarının

imana gelmesine mecbur değil ki, muhtaç değil ki! O kul yalvarsın. Gelsin kapıda sızlansın, diz çöksün, gözyaşı döksün, başını taştan taşa çalsın; “Aman yâ Rabbi! Ben suçluyum.” desin de Allah lütfederse verir. Sanki Allah kuluna muhtaç mı ki onun hidayete gelmesi için uğraşacak! Kul edebini takınacak, takvâ ehli olacak, hakikati arayacak, gerçeği görmek isteyecek, boynunu bükecek. O zaman Allah hidayetini veriyor.

وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ

(الحاقة: ٥٠)

(*Ve innehu lehasretün ale'l-kâfirîn*) “Kâfirlerle de hasret, nedamet, kızgınlık, kırgınlık, kin, adavet kaynağıdır. Dinledikçe kızgınlığı artar.” (Hakka, 69/50)

Müslümanın ezanını duydukça kızar. Müslümanın Kur'an'ını duydukça kızar. Müslümanın başarısını gördükçe kızar. Neden? Edepsiz, nasipsiz olduğundan Allah ona o sevgiyi vermemiş, o hidayeti vermemiş. Hidayet cennetin belgesi, anahtarı. Cennetin giriş belgesini anahtarını Allah ona nasip etmiyor. Bundan büyük mahrumiyet mi olur?

Vahiy böyle bir şey! Kur'ân-ı Kerîm böyle bir kitap. İlk sayfasını okusan, Fâtiha'sı insanı doğru yola getirmeye yeter!

الْمَ ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ

(Elif lâm mîm. Zâlike'l-kitâbü lâ raybe fîh, hüden li'l-müttakîn) “Elif, lâm, mîm. O kitapta asla şüphe yoktur. O, müttakîler için, sakınanlar ve arınmak isteyenler için bir yol göstericidir.” (Bakara, 2/1-2)

Okusan gözün açılır. Ondan sonraki sayfayı okusan, Yirminci Yüzyıl'ın cemiyetinin gruplarını anlarsın. Kimisi kâfirdir, kimisi zalimdir. Kimisi sapık fikirler ileri sürer. “Canım biz ortalığı ıslah etmeye çalışıyoruz.” der, halbuki bozuyor.

Üçüncü sayfasında daha, “Şu Türkiye’de kim ne kafaya hizmet ediyor.” hemen anlarsın.

Ama okumuyorsun ki! Okumuyoruz ki! Okusak bile Arapçasını okuyoruz, mânasını okumuyoruz. Arapçasını okumak için de kırk sene geçmesi gerekiyor; kırk sene uğraşacak da elif’i, be’yi, te’yi, se’yi sökecek de nihayet Kur’an okumaya başlayacak.

Okumaya başladın mâşaallah. İyi ama sana bunun asıl mânası lazım! Allah bunun içinde, “Şunu yap, bunu yapma!” diyor. Hatim indirdin, güzel. Yüzüne bakmak bile sevap. Okuma yazma bilme; Kur’ân-ı Kerîm’i aç, yüzüne bak, sevap kazanırsın. O kadar kıymetli. ‘Elif’ de, bir sevap kazanırsın, ‘lâm’ de bir sevap kazanırsın, ‘mîm’ de bir sevap kazanırsın. Ama aslolan mânasını içine sindirmek, mânasını anlamak, anladığını uygulamak.

Kur’ân-ı Kerîm:

“—Namaz kıl!” diyor;

Adam;

“—Benim kalbim temiz.” diyor. “Günde beş vakit namaz çok, üçe inse olmaz mı? Haftada bir olsa, bak hıristiyanlar kiliseye haftada bir defa geliyor.” diyor.

Bu ne biçim müslüman?

Kur’ân-ı Kerîm;

“—Oruç tut!” diyor.

Adam;

“—Benim sıhhatim bozuluyor, şeker hastasıyım, sigarayı bırakamıyorum.” diyor, oruç tutmuyor.

“—Zekât ver!” diyor;

“—Ben devlete vergimi veriyorum. Eğer okul için para isteseydin verirdim, cami için vermem!” diyor, yan çiziyor.

Hangi emri söylesen, hangi emri hatırlatsan aksini yapıyor. Allah “Başını ört!” demiş, “Namuslu ol!” demiş;

“—Yirminci Yüzyıl’da haremlik selâmlık olur mu?” diyor.

Yirminci Yüzyıl’da ne var?

Yirminci Yüzyıl edepsizlik yılı, olmaz, doğru Serâpâ edepsizlik; çıplaklar kampı, kumarhaneler, her türlü edepsizlik gazetelerde teşhir ediliyor, ilan ediliyor. Neredeyse tarifeleri fiyatları yazacaklar, resimleri koyacaklar! Belki kanunlar yasakladığı için yapamıyorlar yoksa onu da yaparlar. Zaten gazeteyi açtığın zaman

hep takma isimli bir sürü gazino ilanı, meyhane ilanı.

Fransa'dan bir güzel gelmiş de kendisine müşteri arıyormuş, Rusya'dan bir başka kimse gelmiş de şöyle olmuş, İsveç'ten birisi gelmiş de "Türk erkekleri böyle güzel" demiş. Bundan büyük terbiyesizlik mi olur? Tamam, Yirminci Yüzyıl'da haremlik selâmlık olmaz. Neden? Çünkü edepsizlik asrı, yüzsüzlük terbiyesizlik asrı!

Ama biz müslümanız. Burası İslâm diyarı! Herkesin kendine göre bir yaşam tarzı var. Budist bir türlü yaşıyor. Hıristiyan bir türlü yaşıyor. Aslında hıristiyanlar, hıristiyanların yaşaması gerektiği gibi yaşamıyorlar! Rahibe tepeden tırnağa örtülü, öteki hıristiyan bikini ile geziyor. Böyle Hıristiyanlık olmaz. O ona örtün diyemiyor. Papaz yanına şortlu kızı alıyor. Anadolu'ya gezmeye geliyor. Yani yanındakine: "–Böyle gezemezsin!" diyemiyor.

Bu, din adamlarının tefessüh etmesinden, dinin rayından çıkmış olmasından. Aslında Hıristiyanlık gerçek Hıristiyanlık olsa onun da örtünmesi lazım.

Ben Kapalıçarşı'da bulunduğum sırada, ortaokul talebesiyken, hatırlıyorum, bir Ermeni kadın geldi. Her tarafını örtmüş, eline de eldiven giymiş. Başında başörtüsü, ayağında çorabı; yüzünden başka bir yeri görünmüyor. Aldığı ayakkabının parasını çıkardı verdi. "Aman! Ben Allah'tan korkarım." diyor. Nerde kaldı o eski Ermeniler, eski Rum kadınları? Onlar bile

kalmadı. Şimdi ayıkla pirincin taşını. İşler rayından çıktı.

Geçen senelerden birinde bizim enişteyle, akrabalar Boğaz'da gidiyorlarmış. Önlerinde mantolu, başörtülü bir kadın görmüşler. Boğaz şimdi zevk yeri ya, arabasını alan balık lokantasında, meze balık olacak, denize karşı içki içecek; oralara gidiyor. Oralar; Bebek, Emirgân ve saire artık gençlerin, zenginlerin para harcama yeri, lüks, zevk sefa yeri. Böyle bir şey oldu.

Bakmışlar önlerinde mantolu, başörtülü bir kadın var.

“—Ne güzel bak, müslüman kadın. Mantosunu giymiş, başını örtmüş.”

Bizim enişte yaşlı, o da diyor ki:

“—Allah Allah! Şu dünya ne kadar değişti. Bizim zamanımızda, gençliğimizde bu mantoyu, başörtüyü hıristiyan kadınları kullanırlardı. Bizim müslüman kadınlar tepeden tırnağa çarşafı, peçeli, örtülüydü.”

Hani şöyle bir taraftan bir şey gelince ötekileri ittirir, onun yerini alır ya şimdi müslüman kadınlar itildi, gittiler. Artık onlar yok, tam tesettürlü yok. “Olmasın” diye her yerden bombardıman yapılıyor. Gümbür gümbür bombalar patlıyor.

“—Aman birisi örtünmesin, aman birisi kaç göçe saplanmasın, aman birisi Allah'ın emirlerine uygun şey yapmasın, haremlikli selamlıklı olmasın.”

Ya nasıl olacak? Kadın erkek karman çorman olacak. Kadın bacak bacak üstüne atacak, eteği mini olabilir. Bu hale geldik. Allah bizleri ıslah etsin. Kahretmesin, mahvetmesin; lütfuyla keremiyle ıslah etsin.

Şimdi geldik hıristiyan kadınlarının kırk-elli yıl önceki durumlarına. Tabi bu da gidecek, bu da itilecek. Bu taraftan boyuna edepsizlik sökün edip geliyor. Bu da itilecek, bu da sahneden gidecek. Sonunda artık o hıristiyanların bugün Fransa'da, İsveç'te, İsviçre'de düştükleri hallere düşeceğiz. Şimdi bizim sokaklarımızda da erkek kızın boynuna elini dolamış, o ona sarılmış o onun belinden tutmuş, yaslanmış, ikisi birbirlerine payanda gibi gidiyor. Kimse garipsemiyor.

Hırka-i Şerif Camii'nden çıktık. Yanımda da arkadaşlar var,

yatsı namazını kıldık. Baktık bir erkekle bir kız böyle aynı tarzda birbirlerine yaslanmışlar. Ben dayanamadım.

“—Burası cami, edebinizi takının.” dedim.

Baktı ben çok sinirliyim, arkam da kalabalık, belki tek kişi olsam o kadar da aldırmayacak, “Sana ne?” diye efelik yapacak. Arkamda cemaatten birkaç kişi olduğunu görünce;

“—Affedersiniz hocam, kusura bakmayın!” dedi, toparlandılar gittiler.

O da bir derece. Ama bir zaman gelecek “Karışma!” diyecek, “Memlekette hürriyet yok mu? Demokrasi yok mu? İstedığimi yaparım,

sana ne?" diyecek.

Onun için Allah bizi ıslah etsin, şuur versin. Bu memleketin sahibi bizsek, burada bizim örfümüz hâkim olmalı, bizim borumuz ötmeli, bizim sözümüz geçmeli. Geçmiyor. O zaman sen erkeklikten istifanı ver, ne yapacaksan yap, nereye kaydolacaksan git kaydol. Dergiler bazen kılıbıklar diploması dağıtıyor. Bazıları da kah kah kah gülererek gidip onu alıyorlar.

c. Bey'at Alırken Gücüm Yettiğince Dedirtirdi

Ahmed ibn-i Hanbel Enes RA'dan şöyle rivayet etmiş:³

كَانَ إِذَا بَايَعَهُ النَّاسُ يُلَقِّنُهُمْ فِيمَا اسْتَطَعَتْ

(حم. عن أنس)

RE. 528/3 (*Kâne izâ bâyeahü'n-nâsü yülekkînühüm fîme'steta'te*) "İnsanlar kendilerine bey'at ettiklerinde, onlara "Elimden geldiği kadar" sözünü koydururlardı."

Muhterem kardeşlerim! O zamanın müslümanları Peygamber SAS'e gelip elini tutup ahit yaparlardı. Söz mü? Söz. Ver elini, al elini. Söz, tamam mı? Tamam. Buna "bey'at" deniliyor. "Söz vermek, ahdetmek, anlaşma yapmak, antlaşma yapmak" deniliyor. Peygamber Efendimiz'e gelir, şöyle derlerdi:

"—Ya Rasûlallah! Sen Allah'ın resûlüsün, ben de Allah'a iman etmiş kimseyim, sana

³ *Câmiü's-Sağîr*, c.II. s.182, no:6610.

tâbiyim; buyruğunu tutacağım, ne emredersen yapacağım, söylediğin Allah'tan bize bildirdiğin şeyleri uygulayacağım, yasakladığın şeylerden kaçınacağım. Sen bir görev verirsen yapacağım. Her şeyeine âmennâ, kabul ettim.” mânasına geliyor bu bey'at.

Kur'ân-ı Kerîm'de âyetler var. Yalnız erkekler mi bey'at ederdi? Hayır. Kadınlar da gelip Peygamber Efendimiz'e bey'at ederdi. Neden insanlar Peygamber Efendimiz'e gelip bey'at edelerdi?

Cevabı çok basit: Allah'ın peygamberi olduğu için. Ona itaat ettiği zaman Allah'a itaat etmiş olacağı için.

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ
فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ
وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا

(الفتح: ١٠)

(Inne'llezîne yübâyiüneke innemâ yübâyiûna'l-lâh... Yedu'llâhi fevka eydîhim... Ve men nekese ve innemâ yenküsü alâ nefsihî... Ve men evfâ bimâ àhede aleyhu'llàhe fesityü'tîhi ecran azîmâ.) Sadaka'llàhu'l-azîm.

[Ey Rasûlüm, muhakkak ki sana bey'at edenler, gerçekte Allahu Teâlâ'ya bey'at etmişlerdir. Allah'ın kuvvet ve yardımını bey'at edenlerin

üstündedir. Şu halde kim bu bağı çözerse, kendi aleyhine çözmüş olur. Kim de Allah ile sözleştiği şeye vefa, onun hükmünü îfâ ederse, Allah da ona büyük bir ecir verecektir.] (Fetih, 48/10) diye âyet-i kerîmede bunu isbat ediyor.

Söz dinleyecek. Kimin sözünü dinleyecek? Allah'ın sözünü dinleyecek. Allah'ın sözünü kimden öğrenecek? Elçisinden öğrenecek. Onun için uyuyor. O vefat ettikten sonra Ebû Bekir esSıddîk Efendimiz'e bey'at ettiler.

Niçin bey'at ettiler?

Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz, Rasûlullah Efendimiz'in makamına kâim olduğu için, o makama itaat edileceği için, müslümanların başsız olmaması gerektiği için, camide namaz kılarken önünde bir imam olduğu gibi, müslümanların da düzenli olması gerektiği için.

Peygamber Efendimiz kadın eli tutmamış. Bey'at ederken bile tutmamış. “Ya Rasûlallah! Sen Allah'ın peygamberisin, ben de senin ümmetimin, kabul ettim.” derken bile kadınların elini tutmamış. Neden? Bize nümune olsun diye.

Bizde şimdi “Merhaba...” “Merhaba...” derken, hemen bir el sıkışma yapılıyor. Karşıdaki kadın. Biz bunu tenkit ederken şimdi yeni bir moda çıkardılar; sarılıyorlar öpüşüyorlar. Geçen gün televizyonda gördüm; ilgili yetkili birisi yaşlı öğretmenini yanaklarından öperek selamlıyor. O kadın, sen erkeksin.

Çok yaşlı olunca, ama fitne bahis konusu olmadığı zaman belki el öpülebilir. Karşıdaki

öğretmenindir, elini öpebilirsin ama yanak öpme modası yeni çıktı. Bir zamanlar profesör arkadaşlarla ben, bir komisyonda devlet tarafından görevlendirilmiştik. Programın sonunda bir profesör hanımla bir profesör bey yanak yanağa öpüştüler, öyle ayrıldılar. Bu da herhalde işin hafifi. Bir zaman sonra dudak dudağa öpüşme gelecek herhalde.

Bu âdetler nereden geldi?

Batı'dan geldi. Biz kendimiz gibi kalsak ne olur? Günah olmayan şeyi yapsak ve “Bizim usulümüz böyledir.” desek kıyamet mi kopar? Ne değişir? Herkesin bir şekli, şemaili var. Senin giydiğin her şeyi İsveçli giyiyor mu, Fransız giyiyor mu? Avrupalıların giydiğini Alman giyiyor mu?

Bavyeralı Almanların giydiğini giyiyor mu? Hayır. Onun şapkası başka türlü, şapkasında tüyü var. Paltosunun, elbisesinin millî rengi koyu ceviz yeşili, onu giyiyor. Pantolonu dizden sıkmalı, aşağısı çorap. Yani bizim gibi giymeyebiliyor, başka türlü giyiniyor. Günlük gezintisinde böyle gezebiliyor. Niye biz kendimize ait olan ve sevaplı olan bir şeyi bırakıyoruz da kendimize ait olmayan, taklit olan ve günah olan bir şeyi yapıyoruz!

Bunun akılla mantıkla izahı mümkün değildir. Bunun izahı sadece gaflettir. Gaflet, delalet ve hatta hıyanettir. Başka bir şey değil. Niye sen Allah'ın yasak ettiği şeyi yapıyorsun, niye ben yapıyorum? Kapılmışız bir rüzgâra, böyle gelmiş böyle gidiyor.

“—Kusura bakmayın, size saygım sonsuz ama

bizim töremizde böyle bir şey yoktur, biz böyle yapmıyoruz.” diyemiyoruz.

Bu kadar yiğitlik, bu kadar gayret kalmamış. Bu kadar şahsiyet, şahsiyetinde istikrar kalmamış.

Aman bundan sonra birbirimize söz verelim, dikkatli olalım, dinimizi ayaklar altına almayalım, dinimizin bize telkin ettiği şeyleri terk etmeyelim, başkalarının kötü olan âdetlerini almayalım.

“—Attan inip eşeğe binmek” derler, bu onun gibi de değil.

“—Attan inip yerde, çamurda sürünmek.” derler buna.

Başka bir şey değil. Böyle şeyler yapmayalım, inşaallah. Allah hepimizi kahırıyla gazabıyla değil de lütfuyla keremiyle ıslah etsin. Hakkı gösterecek, hakka uydursun.

Peygamber Efendimiz’e gelirler, bey’at ederlerdi; “—Yâ Rasûlallah, sana tâbiyiz.” derlerdi. Peygamber Efendimiz onlara:

(*Fîme’s-teta’tü*) “Gücüm yettiğince cümlesini de kullan.” diye telkin ederdi.

“—Yâ Rasûlallah! Sana tâbiyim. Uzat elini, sana bey’at ediyorum, seninle sözleşiyorum.” derken, “Gücüm yettiğince uyacağım de.” derdi. Şefkatinden, sevgisinden, merhametinden böyle derdi. “Hakkı ile ittibayı yapamazsa vebal altında kalır.” diye, “Hepsini yaparım.” deme, “Gücüm yettiğince de!” diye telkin ederdi, “bunu söyle” diye tavsiye ederdi.

Peygamber Efendimiz’dan sonra Ebû Bekir

es-Sıddîk Efendimiz'e bey'at ettiler, Hulefâ-i Râşidîn'e bey'at ettiler. Ondan sonra bey'at edilecek insanlar zorbalıkla müslümanların başına geçmiş kimseler oldu. Peygamber Efendimiz'in torununu öldürecek kadar gözü dönmüş insanlar oldu. İktidar hırsı için, yönetim hırsı için Peygamber Efendimiz'in mübarek torununu –hem sahabedir hem torundur, kat kat kıymetli Hz. Hüseyin Efendimiz'i– yalnız onu da değil karısını, çocuklarını, arkadaşlarını, koca bir grubu öldürecek kadar gözleri dönmüş hale geldi.

Onlara bey'at edilir mi? Edilmez ama Hz. Hüseyin Efendimiz'i öldürdükleri gibi Medine-i Münevvere'nin mescidinin de etrafını sardılar. Komutanlar;

“–Herkes benim hükümdarıma bey'at edecek, bey'at etmeyeni kılıçtan geçiririm.” dedi, böyle kerhen bir devre geçti.

Ama hakiki bey'at, Peygamber Efendimiz'in hakiki varisleri olan ulemâ-i muhakkıkîne olmak üzere devam etti. Bunun aslı esası Allah'a bey'at olduğu için, “Günahta kula itaat yoktur!” kaidesi olduğu için günahkâra itaat edilmez. Suçta, günahta bir emir söylese uyulmaz.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

---

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.XXII, s.218, no:6716; Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.371, no:3424; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.210, no:2256; Neseî, *Sünen*, c.XIII, s.114, no:4134; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.94, no:724; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.156, no:16386; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.434, no:7828; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.132, no:4622; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.429, no:4567; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.405, no:7114; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.272, no:267; İbnü'l-Câ'd, *Müsned*, c.I, s.140, no:894;

إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ

(خ. م. د. ن. حب. عن علي)

(*Inneme't-tàatü fi'l-ma'rufi*) "İtaat ancak aklın ve şeriatın uygun bulduğu bir şeyde olur."

İsyan konusunda itaat olmaz:⁵

لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ

حم. طب. ك. وابن خزيمة وابن جرير عن عمران و الحكم بن عمرو وأبو نعيم خط. عن أنس)

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.119, no:589; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.17, no:109; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.38; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.67, no:14874; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.366, no:3076; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.426, no:17170.

⁵ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.66, no:20672; Taberânî, *Mu'cemü'lKebîr*, c.XVIII, s.170, no:381; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.II, s.632, no:602; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.55, no:873; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.275; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.145; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.409, no:3889; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.356, no:1988; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.383, no:3788; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.155, no:786; İbn-i Abdi'l-Ber, *et-Temhîd*, c.VIII, s.58; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.131, no:1095; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.132, no:4622; Hz. Ali RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.181, no:3917; Hz. Hüseyin RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.545, no:33717; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.369, no:3647; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.269; Abdullah ibn-i Huzâfe RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.22; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.II, s.109, no:443; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.322; Temîm-i Dârî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.105, no:14875; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2077, no:3076; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.427, no:17172.

RE. 481/9 (*Lâ tàate li-mahlûkin fî ma'siyeti'l-hàlik*) “Allah’a isyan edilme durumu olduğu zaman, günah işlemek olduğu zaman, hiçbir kimsenin sözünü dinlemek olmaz!”

Allah’a isyan konusunda anası babası, hocası, ağası, paşası da olsa itaat edilmez. Neden?

Çünkü günahı emrediyor. İtaat Allah’adır. Allah’ın emirlerini kendisine öğreten, kendisine telkin eden, kendisine gösteren kimseye itaat eder o da, “Allah’ın emirlerini iyi biliyor.” diye. Bu böylece biline! “Yanlış yerlere bey’at edip de saçma sapan durumlara düşüp de ahiretini helak etmesin.” diye bunu söylemek zorundayız.

Suud tebaası Kral Fehd’e bey’at ediyor. Irak tebaası Saddam Hüseyin’e bey’at ediyor. Suriye tebaası Hafız el-Esed’e bey’at ediyor.

Emperyalizmin uşakları! Ondan sonra; “Şunu şöyle yapacaksın, bunu böyle yapmayacaksın.” Dindarlık suç, bizdeki gibi. Her yerde doğruyu söyleyen dokuz köyden kovuluyor. Her yerde şakşakçılar, menfaatçiler, rüşvetçiler işini yürütüyor. Şeytanın hizbi, hizbü’ş- şeytan her yerde!

Allah’a itaat edeceğiz ve Allah rızası için Allah yolunda Allah ehli insanlara itaat edeceğiz. Öyle uydurma fikirler çıkmasın. Günahıta itaat olmaz. İtaat eden günaha girer. Allah’a isyan yolunda itaat eden cehennemli boylar.

Ama müslümanlar şuurlu olsaydı böyle bir şeyi yapmamaları gerekirdi, buna meydan verme-

meleri gerekirdi. Zalime uyduklarından, zalimi desteklediklerinden dolayı zalimlerin yordakçıları da zulme iştirak etmiş oluyor, cezayı çekecekler.

Allah kimseyi zorlu imtihanlara uğratmasın. Karar vermek ve kararında durmak öyle kolay şeyler değildir. Oraların ahalileri epeyce sıkıntılar çektiler

d. Kolaylaştırın, Zorlaştırmayın!

Bu rivayet Ebû Mûsâ el-Eş'ârî RA'dan:⁶

كَانَ إِذَا بَعَثَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ فِي بَعْضِ أَمْرِهِ قَالَ
بَشِّرُوا وَلَا تَنْفِرُوا وَيَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا

(د. عن أبي موسى)

RE. 528/4 (*Kâne izâ bease ehaden min ashâbihî, fî ba'di emrihî, kâle: Beşşirû ve lâ tüneffirû, ve yessirû ve lâ tuassirû.*)

(*Kâne izâ bease ehaden min ashâbihî, fî ba'di emrihî, kâle*) “Peygamber SAS Efendimiz ahabından bir kimseyi bir iş için bir yere görevlendirip gönderdiği zaman, ona ve etrafında gönderdiği heyete şöyle derdi: (Beşşirû ve lâ tüneffirû) Aman müjdeleyici,

⁶ Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.152, no:3262; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.462, no:4195; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.399, no:19588; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.215, no:6558; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.250, no:7319; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.338, no:695; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.177; Ebû Mûsâ el-Eş'ârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.94, no:18127; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.182, no:6612.

sevindirici olun! İşin tatlı taraflarını söyleyici olun; nefret ettirici, soğutucu olmayın! (Ve *yessirû ve lâ tuassirû*) Kolaylaştırıcı olun, zorlaştırıcı olmayın. İşleri yokuşa sürmeyin, kolaylık tarafını gösterin!”

“—Halka kolaylık tarafını gösterin, zorlaştırmayın! Sevdirci, sevindirici tarafı gösterin, kaçırıcı tarafı göstermeyin! Yorgunu yokuşa sürmeyin!”

Bu bir umumî kaidedir, fıkımızın da kavâid-i külliyesi içine girmiştir. Müslümanların vazife görmedeki genel prensibi budur:

“—Kolaylaştıracak zorlaştırmayacak; müjdeleyecek, kaçtırmayacak, korkutmayacak.

Biz bu havada, bu edâda hizmet görseydik; görevlerin her kademesinde şu güleç yüzlülüğe, şu kolaylaştırıcılığa, şu anlayışa, şu sevgiye yer verseydik, böyle hareket etseydik dünyayı fethederdik, kalpleri fethederdik! Herkesi memnun ederdik. Herkes hayran kalırdı. Ama İslâm namına, Allah namına, Kur’an namına, Peygamber namına kaşlarımızı çatmışız, kılıçlarımızı çekmişiz savuruyoruz; karşımıza kelle mi geliyor, omuz mu geliyor, kol mu geliyor kesip kesip, koparıp koparıp, pırasa doğrar gibi doğruyoruz.

“—Ben Müslümanım!” diyorsun ama, yaptığın müslümanın metodu değil ki! Karşındaki Allah’ın kulu bir insan; bir anlayış göster, bir yumuşak davran, bir güleç yüz göster, bir halden anla, zora sokma, gırtlığına basma. Genel kaide böyle olması lazım.

Onun için bir insan ‘‘Müslümanım’’ dedi mi herkes ilk önce bir şüphe ile bakıyor; ‘‘Müslüman mı? Aman, neme lazım, her ihtimale karşı ihtiyatlı olayım.’’ diyor, o hale getirmişiz.

Bizim kardeşlerimizden bir tanesi Levent’te bir eve taşınmışlar. Sekiz on katlı bir ev, birçok dairesi var. Adam sakallı, hanım örtülü. Tabi Levent lüks bir semt, herkes bunları dışlamış, apartmanda hepsi hasım tavır almışlar. Fakat bunlar güleç yüzlü insanlar; merhabayı kesmemişler, davet etmişler, davete gitmişler, fırsat kollamışlar, kendilerini sevdirmişler. Neticede hanımı, hacı hanım Allah razı olsun oradaki kimselere Kur’an öğretmiş, aralarında anlaşma olmuş, sevgi oluşmuş ve komşuluk gelişmiş. Şimdi:

‘‘—Allah razı olsun hacı abla! Senin sayende Kur’an öğrendik. Size ilk önce düşman gözüyle bakıyorduk, ‘Bu gericiler bizim apartmanımıza nereden geldi?’ diyorduk. Şimdi sen bize hiç olmazsa ölülerimize bir hatim indirme, dua etme imkânını sağladın. Aramızda muhabbeti sağladın. Bize dinimizin esaslarını öğrettin.’’ diye teşekkür ediyorlarmış.

Bu neden, muhterem kardeşlerim?

Güleç yüzlülükten, tatlı dillilikten! Bu kardeşimiz taviz mi veriyor? Hayır. Taviz vermeden yapıyor bu işi.

Bir lokantaya oturmuş, masada yemek yiyor; karşısında kızlı erkekli üniversiteliler. Şamata, gürültü ediyorlar. Yemek yiyecekler;

‘‘—Durun!’’ demiş.

Durmuşlar, bakmışlar.

“–*Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm* deyin, besmeleyle başlayın, bu bizim yapmamız gereken-
dir.”

“–Biz içimizden dedik...”

“–Yok” demiş, “Yüksek sesle söyleyeceksiniz ki ben de unutmuşsam size bakacağım hatırlayacağım. Hem siz üniversiteli olarak besmele çekince halktan vatandaştan bir kimse olarak bana da cesaret gelir.”

“–Pekiyi...” demişler.

“–Siz yüksek tahsillisiniz, burası umumî bir yer. Burada herkes yüksek sesle konuşursa gülüşme olursa hava bozular. Çok gürültü yapmayacaksınız, başkasına saygı göstereceksiniz.”

O bunu bana anlatıyor, ben onun adına terliyorum. Çünkü karşıdaki üniversiteli, dalga geçer; “Hacı amca, tamam işine bak.” der. Ama sözü güzel söylemiş, öyle dedirtmemiş. Sonra yemekleri yemişler.

Tabii bardağın yarısında çay bırakılır, kibarlık! Tabağın içinde yemek bırakılır. Sıyırırsan ayıp olur! Hatta bir de düzmece fıkra yapmışlar: Müslümanın birisi lokantaya girmiş, tabağı güzelce sıyırılmış. Garson gelmiş:

“–Bir de kurutma kâğıdı getireyim mi?” demiş.

Aman ne komik! “Hiçbir şey ziyan olmasın.” diye tabağın her tarafını sıyırılmışım, hiçbir şey çöpe gitmiyor, teşekkür etmen lazım. Sonra böyle tabağı yıkaması daha kolay. Bak tertemiz bir tabak, birazcık temizle, rafa koy. Bunun

ayıplanacak tarafı var mı?

Almanya'da bulunmuş bir kardeşimiz anlattı. “Türkiye'den gelen bir heyetle Finlandiya'ya gittik. Bizi bir lokantaya götürdüler. Türk heyetiyiz, resmî heyetiz, paralar resmen verilecek, onun için para sıkıntımız yok. Lokantada yemek yerken önümüze yemek listesini getirdiler. Ben de yemek listesini aldım, içinde domuz eti olmayan bir yemek aradım. Bir yemek söyledim, getirttim. Birazını yedim, içime bir şüphe geldi, kalanını yemedim.” diyor.

Finlandiya, Batılı ülkelerden birisi, medeni denilen ülkelerden birisi. “Garson kız pür nezaket yanıma geldi:

‘—Beyefendi, acaba yemeğimizi beğenmediniz mi? Niçin yemediniz? Size yardımcı olabilir miyim?’ dedi.

‘—Teşekkür ederim, canım istemedi.’ dedim.

‘—Yok, olmaz, bunu yemeniz lazım.’ demiş.

‘—Yok, yemek istemiyorum.’

‘—Ama beyefendi, ziyan olur, ayıp olur, bizde böyle şey yoktur, bunun hepsi yenilecek.’ demiş.”

Neden? Harp görmüş millet. Mânasız kibarlıklar yok. Tabağa konulmuş olan şey yensin diye konuluyor, hepsi yenmeli.

Demek ki Batı'da da olsa Doğu'da da olsa; “Akıl için tarik birdir.” derler, bu işin normal şekli tabağın sıyrılmasıdır. Ama “kibarlık olsun” diye tabak sıyrılmıyor, çayın tamamı içilmiyor. Çayın yarısını bıraktın be adam! Zaten yarım

geliyor, yarısını da sen bıraktın, üç yudum aldın, para ödüyorsun. Ne bonkör adamsın!

Şimdi onlar da, üniversiteli gençler de yemeği tam yememişler. Bizim hacı amca orada da müdahale etmiş;

“—Olmadı çocuklar. Bunlar ziyan olacak, çöpe gidecek, milli servet bu. Sıyıracaksınız.”

Zorlamış, hepsini sıyırttırmış. Neyi anlatmak istiyorum?

Aslında prensiplerinden fedakârlık etmeyen bir insan ama güleç yüzlü bir insan, sempatik bir insan, tatlı dilli bir insan, karşı tarafı ikna edebilir.

Biz de prensiplerimizden fedakârlık yapmadan müjdeleyeceğiz, korkutmayacağız, kolaylaştıracacağız zorlaştırmayacağız. Ama karşı tarafa prensiplerimizi sevdire sevdire yapacağız. Genel taktiğimiz bu. Herkes bizi sevecek, bize hayranlık duyacak, bize itimat edecek.

Peygamber Efendimiz’e müşrikler bile gelirdi, mallarını teslim ederlerdi, “Sen Muhammedü’l-Emîn’sin!” derlerdi. Sanki emanetçi gibi, banka gibi Peygamber Efendimiz’in kiralık kasası varmış; herkes kesesini, malını getirip Peygamber Efendimiz’e emanet edermiş. “Muhammedü’l-Emîn” olduğundan.

Hepimiz *el-Emîn* olacağız. Ali el-Emîn, Es’ad el-Emîn, Mahmud el-Emîn, Hasan el-Emîn, Hüseyin el-Emîn... Neden? O peygamberin ümmeti olduğumuz için.

Aziz kardeşlerim!

Lütfen öğrendiklerimizi uygulayalım. Lütfen edepli müslüman olalım, şuurlu gayretli müslüman olalım. El birliğiyle dinimize hizmet edelim. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasını kazanmak için haris olalım.

Peygamber Efendimiz akıllı iki şekilde tarif ediyor. Akıllı insan kimdir?

“—Bir; günahlardan en çok sakınan. Akıllı insan budur.”

Neden? Günah işledi mi cehennemde yanacak da ondan. Akıllı insan günahlardan en çok sakınandır.

“—İki; sevaplı şeylere en haris olan, hırslı olan.”

Anlaşıyor ki sevabı öyle mızımız mızımız istemeyeceğiz. Sevaba haris olacağız. Sevap kazanmak için hırslı bir insan nasıl çalışır? Hırslı bir futbolcu gol atmak için nasıl çalışıyorsa, öyle çalışacağız. Futboldan anlar millet, başka şeyden anlamıyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri hepimizi hayırları işlemekte haris eylesin. Rızasını kazanmaya muvaffak eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN
27. 11. 1988 - İskenderpaŐa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak
ulaŐmak için tıcklayınız.](#)

